

หลักธรรมาภิบาลกับกระบวนการบริหารงานยุติธรรมของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและ
ครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

รัชนิพร ธรรมสว่างสุข

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาลของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด
สมุทรสาคร

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารและการจัดการในภาครัฐและเอกชนได้มีการให้ความสำคัญกับระบบ
อุปถัมภ์และจริยธรรมเนื่องจากการบริหารและการจัดการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนประสบ
กับภาวะวิกฤตอันเกิดจากการทุจริตที่ระบอบออกไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางความไม่
รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมค้ำถึงประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องทำเป็นการบริหาร
จัดการที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม

การบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐหรือบางที่เรียกกันว่าธรรมาภิบาลจะช่วยกระตุ้นอย่าง
มากในการพัฒนาและขยายตัวของจริยธรรมในทางธุรกิจทั้งนี้เพราะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ
กับภาคเอกชนมีอยู่อย่างใกล้ชิดภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมกติกาดำเนินงานของเอกชน
ย่อมมีผลต่อการเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีในวงการธุรกิจและยึดมั่นในหลักคุณธรรมทั้ง
ความรับผิดชอบต่อสังคมและการควบคุมหน่วยงานในภาครัฐมีส่วนร่วมเห็นเป็นใจกับ
การทุจริตหรือเอาเปรียบสังคมและผู้บริโภคของธุรกิจเอกชนหรือมีการร่วมมือกันระหว่างคนใน
ภาครัฐกับภาคเอกชนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันนี้ชอบแล้วจะเป็นอุปสรรคซึ่งทำให้การ
เสริมสร้างจริยธรรมในการทำธุรกิจได้ลำบาก

ธรรมาภิบาลมีการใช้กันอย่างแพร่หลายอย่างกว้างขวางในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา
ธนาคารโลกเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) เพื่อเป็นเงื่อนไขทาง
การเมืองในการให้กู้เงินโดยประเพณีแล้วธนาคารทั้งสองถูกห้ามไม่ให้ใช้ปัจจัยทางการเมืองเป็น
เงื่อนไขในการให้เงินกู้ต่อธนาคารโลกได้ยอมรับความจำเป็นของเงื่อนไขทางการเมืองโดย
ถือเอาธรรมาภิบาลเป็นเงื่อนไขมากกว่าที่จะเอาประชาธิปไตยเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความ
อ่อนไหวทางการเมืองโดยระบุว่าธรรมาภิบาลประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ
คือการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพการตรวจสอบอติบายได้ ความโปร่งใสกับการมี
กรอบกฎหมายสำหรับการพัฒนา

สำหรับประเทศไทยมีการนำแนวคิด (Corporate Social Responsibility : CSR) การกำหนดมาตรฐาน ISO ในด้านต่างๆมาประยุกต์ใช้ในภาครัฐและภาคเอกชนประกอบกับแนวคิดที่มีอยู่ดั้งเดิมคือการช่วยเหลือแบ่งปันและการทำบุญให้ทานจึงได้มี กลุ่มธุรกิจและองค์กรต่างๆร่วมกันผลักดันแนวคิด CSR ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรมมีการจัดตั้งเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมสถาบันธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งได้รับการจัดตั้งโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยบริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด ได้ร่วมสร้างกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านการจัดทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ

ใน พ. ศ. 2545 ประเทศไทยได้เริ่มมีการปฏิรูประบบราชการอย่างจริงจังโดยเอาแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาปรับใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรของรัฐสามารถขับเคลื่อนภารกิจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไรก็ดีการนำแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มาปรับใช้กับหน่วยงานภาครัฐก็ไม่ใช่เรื่องง่ายการมีธรรมาภิบาลของข้าราชการประชาชน ทั้งในหน้าที่การงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่สร้างความเจริญก้าวหน้าและความสงบสุขต่อตนเอง และประเทศชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางการเมืองตลอดจนความแข็งแกร่งซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการป้องกันประเทศชาติบ้านเมืองและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ความสำคัญต่อการพัฒนาตามแนวนโยบายของรัฐด้านต่างๆรวมถึงความสำคัญในด้านของ กองทัพบกธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างกองทัพให้มีความพร้อมในทุกด้านและ มีความทันสมัย

ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชั้นต้นและศาลชำนาญพิเศษที่ใช้วิธีพิจารณาคดี พิเศษแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไปโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและสถานภาพของเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดโดยมุ่งแก้ไขและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนยิ่งกว่าการ ลงโทษทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสถานภาพของครอบครัวให้เกิดความสงบสุขและพิทักษ์สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลในครอบครัวนั้นทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีบุคคลที่มีความรู้และเข้าใจในเรื่องเด็กและเยาวชนและครอบครัวซึ่งได้รับการแต่งตั้งโปรดเกล้าเป็นผู้พิพากษาสมทบเข้ามาร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีนอกเหนือจากการพิจารณารรณคดีแล้วผู้พิพากษาสมทบบยังมีหน้าที่สำคัญในการร่วม กิจกรรมในโครงการต่างๆของศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อคัดกรอง แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และ

สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีเพื่อคืนสู่สังคมและสังคมและสังคมได้โดยปกติสุขอย่างมีคุณภาพ

การนำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นจึงเป็นการศึกษาในแง่ของการนำหลักหรือแนวคิดของหลักธรรมาภิบาลมาเชื่อมโยงต่อการศึกษา ให้เห็นสิ่งแวดล้อมต่างๆในการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบและผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวโดยหลักธรรมาภิบาลนั้นถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้พิพากษาสมทบในการให้คำปรึกษากับผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวในการพิพากษาคดีต่างๆเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและนอกจากนี้แล้วยังส่งผลถึงกระบวนการบริหารงานของศาลเยาวชนและครอบครัวอีกด้วยและหลักธรรมาภิบาลนั้นจะถูกนำมาใช้กับการบริหารกิจการบ้านเมืองก็นำมาปรับใช้กับกระบวนการบริหารงานขององค์กรศาลและกระบวนการยุติธรรมได้เช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546
2. เพื่อศึกษาถึงบทบาทและขั้นตอนการทำงานของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด สมุทรสาครในการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติ
3. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพิจารณาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเอกสาร(Documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสารจากทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล และกระบวนการทำงานของผู้พิพากษาสมทบ

การวิจัยภาคสนาม (Filed research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มาพิจารณาเพื่อประเมินทัศนคติของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว มีวิธีจัดเก็บดังนี้

การปฏิบัติกระทำกับข้อมูลที่แจกแจงไม่ได้ (ไม่เป็นตัวเลข) นั่นคือไม่ได้นำวิธีวิเคราะห์ทางสถิติมาใช้ แต่ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เกี่ยวโยงระหว่างความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ทัศนคติ และทฤษฎีต่างๆ เพื่อพรรณานั่นการสร้างแนวคิด การตีความข้อมูลเพื่อให้ความหมายแก่ข้อมูลที่ได้มาให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นนามธรรมสัมภาษณ์ สนทนาเป็นรูปแบบในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพให้มีความสำคัญกับข้อมูลประเภทการสัมภาษณ์ความรู้สึนึกคิดของปัจเจกบุคคลเป็นหลักใช้วิธีการอุปมาน (Induction approach) โดยไม่ต้องใช้สถิติขั้นสูงในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการศึกษารุ่นนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษามีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้ 1.) ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น 2.) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกเป็นประเด็นคำถามแล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือน หรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ 3.) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกัน อาทิเช่น แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ 4.) นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ประเด็นข้อที่ 1 ท่านคิดเห็นอย่างไรกับการนำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมและมีผลอย่างไรบ้างกับการทำงานของท่าน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับเรื่องของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการ

บ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ซึ่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้พูดถึงเรื่องของการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้กับการทำงานในทุกๆหน่วยงานทุกๆองค์กร อาทิเช่น หน่วยงานองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น กระทรวง รวมถึงองค์กรยุทธธรรมด้วยซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 คนนั้นได้มีความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวว่าเป็นพระราชกฤษฎีกาที่ช่วยให้สามารถพิจารณา และพิพากษาคดีได้ดีขึ้น

เนื่องจากสามารถนำหลักดังกล่าวมาปฏิบัติได้สำหรับทั้ง ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 ท่านนั้น ค่อนข้างทราบถึงพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวโดยทราบว่าพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีทั้งหมด 9 หมวดและมีรายละเอียดที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อาทิเช่น การบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อ การกิจของรัฐมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐโดยการปฏิบัติงานการ ปรับปรุงภารกิจต่างๆของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ในองค์กรได้นำหลักธรรมาภิบาลนี้ ไปปฏิบัติรวมถึงองค์กรผู้พิพากษาสมทบด้วยเช่นเดียวกัน

ประเด็นที่ 2 ให้ท่านอธิบายถึงบทบาทและขั้นตอนการทำงานของผู้พิพากษา สมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่สองผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 5 ได้มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับเรื่องของขั้นตอนการทำงานของผู้พิพากษา สมทบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรโดยผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 ท่านได้พูดถึงเรื่องของคุณสมบัติของผู้ พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวว่า

ต้องมีคุณสมบัติคือมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์หรือเคยมีบุตรหรือเคยอบรมเลี้ยงดู บุตรเคยทำงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์หรือการสวัสดิการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน มาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปีมีความสุขุมรอบคอบมีทัศนคติดีมีอัธยาศัยดีและมีความเหมาะสม แก่การพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวไม่เป็นข้าราชการหรือ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐข้าราชการการเมืองสมาชิกรัฐสภาหรือทนายความ

โดยทั่วไปแล้วการทำงานของผู้พิพากษาสมทบนั้นจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นอีก 2 ท่าน ในองค์คณะผู้พิพากษาจะประกอบด้วยผู้พิพากษาสมทบ 2 ท่านและผู้พิพากษาสองท่านด้วย หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีนั้นเห็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันเช่นกันนั้นมี 4 ท่านใช้ ในการตัดสินใจในการพิจารณาโดยให้ไปในทิศทางเดียวกันหากอีก 1 ท่านไม่สอดคล้อง

เสียงที่เป็นเสียงข้างมากกว่าจะชนะถ้ามีเสียงเท่ากันทั้งผู้พิพากษาสมทบและผู้พิพากษาที่ต้องถามผู้ที่เป็นหัวหน้าศาลชี้ปัญหาแต่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา

เพราะผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติตัวและมีหลักธรรมาภิบาลมีจริยธรรมคุณธรรมมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้และส่วนใหญ่แล้วจะไม่ค่อยมีความเห็นขัดแย้งกันในเรื่องของความคิดเห็นส่วนใหญ่และจะตกลงกันได้ทิศทางเดียวกันและที่สำคัญจะต้องใช้ยุทธวิธีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อให้เกิดผลดีกับทุกฝ่ายก่อนโดยเน้นการประนีประนอมสั่งสอนก่อนมากกว่าใช้ความรุนแรงในทางคดีซึ่งผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงตรงและมีความยุติธรรม

ประเด็นที่ 3 ท่านคิดว่าหลักธรรมาภิบาลมีส่วนช่วยในกระบวนการตัดสินใจในการทำงานการตัดสินใจของท่านผู้พิพากษาสมทบอย่างไรด้านใดบ้าง

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 ได้มีความคิดเห็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันว่าหลักธรรมาภิบาลมีส่วนช่วยในกระบวนการตัดสินใจในการทำงานของผู้พิพากษาสมทบมากมีบทบาทอย่างสูงในการนำหลักธรรมาภิบาล 6 ประการมาเป็นต้นแบบคุณธรรมความโปร่งใส ความคุ้มค่า ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องยึดมั่นและนำเอาหลักธรรมาภิบาลนี้มาใช้บริหารให้มีความเด็ดขาดสามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการตัดสินใจ

เพื่อให้คดีความมีความยุติธรรมเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่ายได้โดยผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องของกระบวนการการตัดสินใจและตัดสินใจคดีความของผู้พิพากษาสมทบโดยได้ให้ข้อมูลว่าในการทำงานของผู้พิพากษาสมทบนั้นจะต้องมีองค์คณะผู้พิพากษาทั้ง 4 ท่านคือผู้พิพากษา 1 ท่านและผู้พิพากษาสมทบอีก 2 ท่านในการตัดสินใจคดีนั้นๆซึ่งหากมีเสียงในการสนับสนุน 3 เสียงขึ้นไปก็ถือว่าคดีนั้นถูกตัดสินใจหากมี 2 เสียงเท่ากันก็จะให้ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าศาลลงมาชี้ความในประเด็นดังกล่าวโดยทั่วไปแล้วหลักธรรมาภิบาลของผู้พิพากษาสมทบนำมาใช้ในการตัดสินใจ

และมักจะทำให้องค์คณะของผู้พิพากษามารถตัดสินใจคดีความได้อย่างมีความยุติธรรมเนื่องจากใช้หลักหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหลักคุณธรรมในการตัดสินใจปัญหาเพราะและนอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ยังได้เปรียบเทียบผู้พิพากษาสมทบเป็นเสมือนตาซึ่งอะไรก็ตามที่เข้ามามีบทบาทเรื่องของพยานหลักฐานไปในทิศทางเดียวกันส่วนใหญ่แล้วการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบและนั่นมาจากการคิดและการไตร่ตรองต้องทำให้หลักในการตัดสินนั้นออกมา

อย่างเป็นธรรมและยุติธรรมที่สุดสำหรับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกล่าวถึงว่าผู้พิพากษาสมทบได้รับนโยบายจากกระทรวงยุติธรรมมอบนโยบายมาให้ปฏิบัติ ดังนั้นในการยึดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการตัดสินใจตัดสินคดีศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นจึงนำมาปฏิบัติได้ในทางที่ดีแนะนำมาใช้ได้กับกระบวนการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบได้หลายอย่าง และให้ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าหลักธรรมาภิบาลนั้นมีความจำเป็นในการนำมาใช้เป็นกระบวนการในการตัดสินใจการทำงานของผู้พิพากษาสมทบ ภาวะผู้นำมีความสำคัญในกระบวนการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบ

อภิปรายผล

1. การนำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาปรับใช้กับกระบวนการยุติธรรมและมีผลอย่างไรบ้างกับการทำงานของท่าน

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ซึ่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้พูดถึงเรื่องของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงานในทุกๆหน่วยงานทุกๆองค์กร อาทิ เช่น หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวง รวมถึงองค์กรยุติธรรมด้วย และก่อให้เกิดผลสำเร็จในหน่วยงานนั้นๆในการนำหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาใช้ในการบริหารจัดการของกรมทางหลวงชนบท ผลการศึกษา สรุปว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและความสำเร็จของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารจัดการในภาพรวมระดับมากที่สุดผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าบุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาในการทำงาน ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ในการบริหารจัดการต่างกัน

2. บทบาทและขั้นตอนการทำงานของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสมุทรสาคร

โดยทั่วไปแล้วการทำงานของผู้พิพากษาสมทบนั้นจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นอีก 2 ท่านในองค์คณะผู้พิพากษาจะประกอบด้วยผู้พิพากษาสมทบ 2 ท่านและผู้พิพากษา 2 ท่านด้วยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินคดีนั้นเห็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน กันมี 4 ท่านใช้ใน

การตัดสินใจในการพิจารณาโดยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันหากอีก 1 ท่านไม่สอดคล้องเสียงที่เป็นเสียงข้างมากกว่าจะชนะถ้ามีเสียงเท่ากันทั้งผู้พิพากษาสมทบและผู้พิพากษาก็ต้องถามผู้ที่เป็นหัวหน้าศาลซึ่งปัญหาแต่ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา เพราะผู้พิพากษาสมทบจะต้องปฏิบัติตัวและมีหลักธรรมาภิบาลมีจริยธรรมคุณธรรมมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้และส่วนใหญ่แล้วจะไม่ค่อยมีความเห็นขัดแย้งกันในเรื่องของความคิดเห็นส่วนใหญ่และจะตกลงกันได้ไปในทิศทางเดียวกันซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ให้ถูกต้องเที่ยงตรงและมีความยุติธรรมและที่สำคัญจะต้องใช้ยุทธวิธีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อให้เกิดผลดีกับทุกฝ่ายก่อนโดยเน้นการประนีประนอมสั่งสอนก่อน มากกว่าใช้ความรุนแรงในทางคดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณิ หงส์พันธ์ , (2560) ได้ศึกษาเรื่องการจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย สรุปผลการวิจัยดังนี้ ผลการวิจัยพบว่า ข้อพิพาท เนื่องจากต้องใช้ความสามารถและความอดทนเป็นอย่างมากในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการผ่านการฝึกอบรมสัมมนาหลักสูตรระยะสั้นทางด้านกฎหมาย และมีประสบการณ์ จากการทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน ผู้พิพากษาสมทบหรือผู้ประนอมข้อพิพาทส่วนใหญ่เป็นข้าราชการบำนาญและนักธุรกิจชุมชน ท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งมีความคุ้นเคยและง่ายต่อการปฏิบัติงานเป็นการร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดี โดย ด้านองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้พิพากษาสมทบ ผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบเชิง มนุษย์ของผู้พิพากษา มีความสำคัญมากในการจัดเตรียมการเพื่อฝึกอบรมการประนอมข้อพิพาท การเข้าใจเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาท ในการประนอมข้อพิพาทควรจะเริ่มจากปัญหาและความ ต้องการของคนในชุมชนท้องถิ่น การประนอมข้อพิพาทใด ๆ ในชุมชนจะขึ้นอยู่กับผู้ที่มีวิสัยทัศน์และคุณวุฒิหรือผู้ที่น่าเชื่อถือเป็นส่วนใหญ่ ผู้พิพากษาสมทบหรือผู้ประนอมข้อพิพาทควรท างานร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ซึ่งเกี่ยวกับแหล่งวิชาการของชุมชน รูปแบบยุทธวิธีการจัดฝึกอบรม ผู้พิพากษาสมทบหรือผู้ประนอมข้อพิพาทคิดว่าวิธีการที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติ นั้น ควรจัดฝึกอบรมหลังที่ได้รับมอบหมายแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาสมทบ ปฏิบัติงาน และจัดฝึกอบรมเมื่อผู้พิพากษาสมทบหรือผู้ประนอมข้อพิพาทเข้าปฏิบัติหน้าที่แล้วการฝึกอบรมก่อนผู้พิพากษาหรือผู้ประนอมข้อพิพาทจะปฏิบัติหน้าที่ควรฝึกอบรมก่อนปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องจัด 5 วัน การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ฝึกอบรมทบทวน หรือฝึกอบรมเพิ่มเติมนั้นควรจัดใน การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติโดยคำนึงถึงสถานที่และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมทั้งงบประมาณส่วนบุคคล และ งบประมาณจากส่วนกลาง

3. กระบวนการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพิจารณาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสมุทรสาคร

หลักธรรมาภิบาลมีส่วนช่วยในกระบวนการตัดสินใจในการทำงานของผู้พิพากษาสมทบมากมีบทบาทอย่างสูงในการนำหลักธรรมาภิบาล 6 ประการมาเป็นต้นแบบคุณธรรม ความโปร่งใส ความคุ้มค่า ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องยึดมั่นและนำเอาหลักธรรมาภิบาลนี้มาใช้บริหารให้มีความเด็ดขาดสามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการตัดสินใจ

เพื่อให้คดีความมีความยุติธรรมเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่ายได้โดยผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องของกระบวนการการตัดสินใจและตัดสินใจคดีความของผู้พิพากษาสมทบโดยได้ให้ข้อมูลว่าในการทำงานของผู้พิพากษาสมทบนั้นจะต้องมีองค์คณะผู้พิพากษาทั้ง 4 ท่านคือผู้พิพากษา 1 ท่านและผู้พิพากษาสมทบอีก 2 ท่านในการตัดสินใจคดีนั้นๆซึ่งหากมีเสียงในการสนับสนุน 3 เสียงขึ้นไปก็ถือว่าคดีนั้นถูกตัดสินใจหากมี 2 เสียงเท่ากันก็จะให้ผู้พิพากษาที่เป็นหัวหน้าศาลลงมาชี้ความในประเด็นดังกล่าวโดยทั่วไปแล้วหลักธรรมาภิบาลของผู้พิพากษาสมทบนำมาใช้ในการตัดสินใจ

และมักจะทำให้องค์คณะของผู้พิพากษาสามารถตัดสินใจคดีความได้อย่างมีความยุติธรรมเนื่องจากใช้หลักหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหลักคุณธรรมในการตัดสินใจปัญหาเพราะและนอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 ยังได้เปรียบเทียบผู้พิพากษาสมทบเป็นเสมือนตาซึ่งอะไรก็ตามที่เข้ามามีบทบาทเรื่องของพยานหลักฐานไปในทิศทางเดียวกันส่วนใหญ่แล้วการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบและนั่นมาจากการคิดและการไตร่ตรองต้องทำให้หลักในการตัดสินนั้นออกมาอย่างเป็นธรรมและยุติธรรมที่สุดสำหรับผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกล่าวถึงว่าผู้พิพากษาสมทบได้รับนโยบายจากกระทรวงยุติธรรมมอบนโยบายมาให้ปฏิบัติ ดังนั้นในการยึดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการตัดสินใจคดีศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นจึงนำมาปฏิบัติได้ในทางที่ดีแนะนำมาใช้ได้กับกระบวนการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบได้หลายอย่างและให้ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าหลักธรรมาภิบาลนั้นมีความจำเป็นในการนำมาใช้เป็นกระบวนการในการตัดสินใจการทำงานของผู้พิพากษาสมทบซึ่งภาวะผู้นำมีความสำคัญในกระบวนการตัดสินใจของผู้พิพากษาสมทบ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พงารัตน์ มาประณีต, 2561) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักเรียงตามลำดับค่ามาตรฐานน้ำหนักองค์ประกอบจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ (1)การคิดเชิงบูรณาการ (0.94) (2) การสร้างแรงบันดาลใจ (0.93) (3)การกระตุ้นทางปัญญา (0.92) (4) การให้ความสำคัญแก่ปัจเจกบุคคล (0.86) (4) การเป็นผู้ยึดมั่นในอุดมการณ์(0.78)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่องเดียวกันนี้แต่เปลี่ยนกรณีศึกษาเป็นศาลจังหวัดอื่นเพื่อให้เพิ่มการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาลกับผู้พิพากษาสมทบให้มากขึ้น
- 2.ควรมีการทำวิจัยในเชิงปริมาณเกี่ยวกับเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้กับกระบวนการบริหารงานของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้มีการศึกษากันได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นจะทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ทิวากร แก้วมณี .(2559).ธรรมาภิบาล.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.

ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2560). ความสำเร็จของการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาใช้ในการบริหารจัดการของกรมทางหลวงชนบท.วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – 2 สิงหาคม 2560.

พงรัตน์ มาประณีต,2561,ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว .วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีที่ 20 ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม 2560.

ผกากรอง ศรีทองสุข,2545.บทบาท หน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบในศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ.วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์บัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณิ หงส์พันธ์, 2560. การจัดรูปแบบยุทธวิธีในการฝึกอบรมผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 36 ฉบับที่ 1 ปี พ.ศ. 2560.